

Брятко А.А.

*кандидат економічних наук,
викладач кафедри менеджменту,*

*Чорноморський національний університет імені Петра Могили
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-6887-8284>*

Briatko Anatoliy

*Candidate of Economic Sciences,
Lecturer of the Department of Management,
Petro Mohyla Black Sea National University*

ІНТЕГРАЛЬНИЙ ПІДХІД ЯК ФОРМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ РЕГІОНАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Анотація. У статті досліджено сутність інтегрального підходу як сучасної форми забезпечення стійкості національної економіки в умовах регіональної нестабільності. Обґрунтовано необхідність комплексного поєднання економічних, інституційних, безпекових та соціальних інструментів управління для мінімізації ризиків та адаптації до зовнішніх і внутрішніх викликів. Визначено ключові фактори впливу регіональної нестабільності на функціонування національної економіки, зокрема політичні, воєнні та фінансові ризики. Розкрито роль державної політики у формуванні інтегральних механізмів забезпечення економічної безпеки та сталого розвитку. Запропоновано підходи до підвищення ефективності управління економічними процесами через інтеграцію ресурсів, координацію дій суб'єктів господарювання та впровадження інноваційних рішень. Акцентовано увагу на важливості міжсекторальної взаємодії та стратегічного планування як ключових елементів інтегрального підходу.

Ключові слова: інтегральний підхід, національна економіка, економічна безпека, регіональна нестабільність, державна політика, сталий розвиток, ризики, управління.

Вступ та постановка проблеми. Сучасні умови функціонування національної економіки характеризуються високим рівнем невизначеності, зумовленим регіональною нестабільністю, геополітичними конфліктами, воєнними загрозами та економічними дисбалансами. Для України ці виклики мають особливо гострий характер, оскільки поєднують вплив зовнішніх і внутрішніх факторів, що ускладнюють процеси економічного розвитку та знижують рівень економічної безпеки. Традиційні підходи до управління економікою виявляються недостатньо ефективними в умовах швидких змін і зростаючих ризиків. У зв'язку з цим виникає необхідність формування нових методологічних підходів, зокрема інтегрального підходу, який передбачає комплексне поєднання економічних, інституційних, соціальних і безпекових інструментів. Актуальність дослідження зумовлена потребою забезпечення стійкості національної економіки, підвищення її адаптивності та здатності до відновлення в умовах регіональної нестабільності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика забезпечення економічної безпеки та стійкості національної економіки в умовах нестабільності знайшла відображення у працях вітчизняних і зарубіжних науковців. Зокрема, Алієв А. А. досліджує питанням державного регулювання економіки [1], Амоша О. І. – управління ризиками та

забезпечення сталого розвитку [2], Луцик Ю. О. – формування інституційних механізмів протидії кризовим явищам [5]. Мордас І. В. та Мужанова Т. М. значну увагу приділяють вивченню впливу глобалізаційних процесів, воєнних конфліктів і фінансових криз на економічні системи [6]. Водночас інтегральний підхід як цілісна концепція управління економічними процесами в умовах регіональної нестабільності залишається недостатньо розробленим. Потребують подальшого дослідження питання інтеграції різних інструментів економічної політики, координації дій суб'єктів господарювання та формування ефективних механізмів забезпечення економічної безпеки.

Метою статті є теоретичне обґрунтування сутності інтегрального підходу як форми забезпечення національної економіки в умовах регіональної нестабільності, а також визначення ключових напрямів його реалізації для підвищення рівня економічної безпеки, стійкості та адаптивності економічної системи.

Результати дослідження. Інтегральний підхід у контексті державного управління національною економікою слід розглядати не просто як сукупність управлінських дій, а як методологічну основу, яка передбачає поєднання економічних, інституційних, організаційних, правових та безпекових компонентів у єдину контурну систему забезпечення економічної

стійкості. Його сутність полягає у забезпеченні узгодженості функціонування всіх елементів економічної системи шляхом формування ефективних механізмів державного управління, спрямованих на мінімізацію чи нейтралізацію впливу зовнішніх та внутрішніх загроз (зловмисних, техногенних, природних, кібератак), зберігаючи функціональну цілісність та траєкторію сталого розвитку [1, 5].

З теоретичної позиції інтегральний підхід базується на положеннях загальної теорії систем та синергетики, згідно з якою економіка розглядається як складна багаторівнева система, що складається із взаємопов'язаних елементів, функціонування яких визначається як внутрішніми характеристиками, так і впливом зовнішнього середовища [12, с. 63–72]. У межах цього підходу забезпечення стійкості національного господарства передбачає формування таких управлінських механізмів, які забезпечують здатність системи адаптуватися до змін зовнішнього середовища, зберігаючи при цьому свою функціональну цілісність та ефективність.

Реалізація інтегрального підходу передбачає гармонізацію декількох критично важливих компонентів, кожен з яких виконує специфічну стабілізаційну функцію, які ми охарактеризуємо наступним чином:

- інституційний компонент, що визначає архітектуру органів державної влади, відповідальних за зниження трансакційних витрат у системі управління та підвищення довіри суб'єктів господарювання до державних інститутів;

- інтелектуально-когнітивний компонент, який виступає драйвером інтелектуального управління, включає сукупність когнітивних можливостей (мислення, увага, знання, сприйняття), що забезпечують ефективну експертну діяльність для прийняття управлінських рішень і адаптації до викликів зовнішнього середовища;

- економіко-ресурсний компонент, що формує матеріальну основу стійкості та охоплює механізми регулювання економічних процесів, які забезпечують функціонування господарської системи, включаючи виробництво, розподіл, обмін та споживання благ;

- організаційно-управлінський компонент, який фокусується на гнучких організаційних методах міжвідомчої взаємодії, усуваючи бюрократичні бар'єри та забезпечує координацію діяльності державних органів, спрямовану на упорядкування планування та забезпечення їх функціонування;

- нормативно-правовий компонент, що визначає легітимну основу функціонування економічної системи, яка регулює суспільні відносини та забезпечує їх баланс і упорядкованість між державним регулюванням й економічними свободами;

- безпековий компонент, спрямований на створення економічної безпеки держави шляхом стримування загроз та стабілізації функціонування системи, зосереджуючись на захисті критичної інфраструктури, забезпеченні енергетичної і продовольчої незалежності.

Цілісна взаємодія зазначених компонентів забезпечує формування інтегрованої системи державного управління, здатної ефективно реагувати на виклики регіональної нестабільності та запобігати кризовим ситуаціям. З позицій державного управління інтегральний підхід дозволяє забезпечити:

- підвищення ефективності управлінських рішень та рівня економічної стійкості;

- забезпечення узгодженості дій органів державної влади;

- підвищення рівня економічної безпеки та зниження рівня економічних ризиків;

- зміцнення інституційної спроможності держави;

- забезпечення стійкого функціонування національного господарства.

Особливу роль у реалізації інтегрального підходу відіграє держава як основний суб'єкт господарювання, що формує економічну політику шляхом модерації системної стійкості. Саме держава забезпечує створення інституційних умов, необхідних для функціонування економічної системи, гарантує стійкий розвиток політичної системи на моральному, юридичному та концептуальному рівні, формує нормативно-правову базу, здійснює регулювання економічних процесів та забезпечує економічну безпеку [4, с. 138].

Важливою характеристикою інтегрального підходу є його адаптивна іманентність, яка створює здатність економічної системи реагувати на зміни зовнішнього середовища. Як зазначає науковець Амоша О.І., ефективність функціонування національної економіки значною мірою залежить від здатності держави адаптувати свої управлінські механізми до змін умов функціонування економічної системи [2, с. 24–26]. Це означає, що управлінські механізми повинні мати внутрішні резерви для швидкої переконфігурації залежно від типу загрози: воєнна агресія, енергетичний колапс чи фінансова паніка.

У сучасних умовах особливого значення набуває забезпечення інтеграції економічної та безпекової політики держави. Це обумовлено тим, що економічна стійкість держави є важливим фактором забезпечення її національної безпеки, зменшення залежності від окремих секторів [6, с. 44–47].

Тому ми стверджуємо, що інтегральний підхід є важливою методологічною основою забезпечення стійкого функціонування національного господарства в умовах регіональної нестабільності. Його застосування дозволяє сформувати ефективну систему державного управління, що здатна забезпечити економічну стійкість держави.

Інтегральний підхід у системі державного управління економікою являє собою комплексну методологію, яка передбачає інтеграцію різних механізмів державного управління з метою забезпечення стійкого функціонування національного господарства. Це в умовах регіональної нестабільності потребує застосування ефективних механізмів державного управління, які забезпечують інтеграцію різних елементів економічної системи.

Реалізація інтегрального підходу в системі державного управління здійснюється через розгалужену систему взаємозалежних механізмів:

- економічного механізму (ресурсний та стимулюючий аспекти);
- організаційного механізму (координація та архітектура управління);
- правового механізму (нормативна детермінація);
- інституційного механізму (стабільність та інтелект);
- інформаційного механізму (когнітивна основа управління);
- безпекового механізму (контур суверенітету) [3, с. 49–52].

Економічний механізм публічного управління базується на комплексному застосуванні фундаментальних інструментів регулювання, серед яких пріоритетне місце посідають бюджетно-податкова, монетарна та інвестиційна політики. Функціональне призначення цього механізму полягає у забезпеченні гомеостазису національної економіки, стимулюванні динамічного розвитку та формуванні транспарентного інвестиційного середовища.

Організаційний механізм передбачає формування ефективної системи управління економічними процесами, включаючи визначення функцій органів державної влади, забезпечення координації їх діяльності та формування ефективної системи прийняття управлінських рішень. Організаційний механізм передбачає формування ефективної системи державного управління, що забезпечує координацію діяльності органів державної влади [13, с. 129–131]. Завдяки впровадженню цього механізму досягається високий рівень адаптивності системи державного управління, що виражається в оперативній корекції функціональних зв'язків та оптимізації розподілу повноважень у відповідь на зовнішні виклики.

Правовий механізм забезпечує формування нормативно-правової бази, необхідної для функціонування економічної системи. Він включає систему законів, нормативних актів та інших правових документів, що регулюють економічні відносини. Правовий механізм забезпечує формування нормативно-правової бази функціонування економічної системи, що визначає правові засади реалізації державної економічної політики.

Інституційний механізм передбачає формування ефективної системи державних інституцій, здатних забезпечити реалізацію державної економічної політики з врахуванням інтелектуально-наукового потенціалу.

Інформаційний механізм відіграє роль комунікаційного базису в системі державного управління, забезпечуючи безперервний цикл збору, верифікації та аналітичної обробки даних про стан економічного середовища. Його функціонування дозволяє сформувати цілісну систему моніторингу внутрішніх і зовнішніх загроз, що є критично важливим для оперативного реагування на дестабілізуючі чинники та прийняття обґрунтованих управлінських рішень [8, с. 44]. Завдяки належній роботі цього

механізму досягається високий рівень прозорості регуляторного середовища та знижується ступінь інформаційної асиметрії між державою та бізнесом.

Безпековий механізм спрямований на формування економічної безпеки держави та мінімізацію впливу загроз на функціонування економічної системи. Безпековий механізм забезпечує захист економічної системи від впливу зовнішніх та внутрішніх загроз.

Застосування інтегрального підходу дозволяє забезпечити узгодженість функціонування зазначених механізмів та підвищити ефективність державного управління економікою.

Регіональна нестабільність є одним із найбільш суттєвих факторів, що визначають характер функціонування національної економіки, особливо в умовах посилення зовнішніх загроз та зростання геополітичної напруженості.

У контексті державного управління регіональна нестабільність виступає як системний дестабілізуючий фактор, що впливає на всі складові економічної системи держави, включаючи виробничу, фінансову, інвестиційну, інституційну та соціальну сфери. Як зазначається у науковій літературі [10, с. 44], нестабільність зовнішнього середовища призводить до порушення рівноваги економічної системи, що потребує застосування ефективних механізмів державного регулювання для забезпечення її стабільності.

Одним із ключових наслідків регіональної нестабільності є зниження рівня економічної активності, що проявляється у скороченні обсягів виробництва, зниженні рівня зайнятості, зменшенні інвестицій та погіршенні фінансового стану суб'єктів господарювання. Це, у свою чергу, призводить до зниження доходів державного бюджету, що обмежує можливість держави щодо реалізації економічної політики.

Особливо суттєвий вплив регіональна нестабільність має на функціонування промислового сектору економіки, який є основою формування економічного потенціалу держави. Крім того, регіональна нестабільність негативно впливає на функціонування фінансової системи держави. Зокрема, відбувається зниження рівня довіри до фінансових інституцій, скорочення обсягів кредитування, зростання рівня фінансових ризиків.

В умовах регіональної нестабільності особливого значення набуває забезпечення економічної безпеки держави. Економічна безпека є важливою складовою національної безпеки та визначає здатність держави забезпечувати стійке функціонування економіки в умовах зовнішніх та внутрішніх загроз.

Як зазначає науковець Мунтіян В.І., економічна безпека держави визначається здатністю економічної системи забезпечувати стійкий розвиток, незалежність та конкурентоспроможність в умовах впливу зовнішніх та внутрішніх загроз [7].

У цьому контексті інтегральний підхід виступає як ефективний інструмент забезпечення економічної безпеки держави, оскільки він дозволяє забезпечити комплексний вплив на всі елементи економічної системи.

Застосування інтегрального підходу дозволяє забезпечити:

- підвищення рівня адаптивності економічної системи;
- зниження рівня економічних ризиків;
- підвищення ефективності функціонування економіки;
- забезпечення економічної безпеки держави;
- підвищення ефективності державного управління.

Особливо важливим є забезпечення інтеграції економічної та безпекової політики держави. Це дозволяє забезпечити узгодженість дій державних органів та підвищити ефективність реалізації державної економічної політики, яка впливає на закономірності та тенденції розвитку всієї глобальної економіки [6, с. 45]. Саме тому ми вважаємо, що регіональна нестабільність є важливим фактором, який визначає необхідність застосування інтегрального підходу у системі державного управління економікою.

Інтеграція механізмів державного управління є ключовою умовою забезпечення стійкого функціонування національного господарства в умовах регіональної нестабільності та дисбалансів. Вона передбачає формування цілісної системи державного управління, що забезпечує узгодженість і збалансованість функціонування різних механізмів державного менеджменту.

У системі конвергенції важелів публічного адміністрування інтеграція механізмів управління передбачає забезпечення взаємодії між різними органами державної влади, що беруть участь у формуванні та реалізації економічної політики. В умовах глобальної турбулентності, регіональної нестабільності та зростаючих внутрішніх дисбалансів, традиційні лінійні підходи до управління втрачають свою ефективність. Тому виникає потреба у створенні цілісної, адаптивної системи в якій синергетично діють економічні, соціальні та безпекові важелі. Під інтеграцією механізмів державного управління на нашу думку, потрібно розуміти динамічний процес узгодженої взаємодії інституційних, інструментальних та функціональних елементів, як єдиної системи, що здатна забезпечувати цілеспрямований детермінуючий вплив на об'єкти національної економіки. Це передбачає не лише усунення дублювання функцій, а й формування спільних векторів функціонування та розвитку.

Фундаментальною детермінантою інтеграційних процесів у публічному управлінні виступає формування стійких каналів горизонтальної та вертикальної взаємодії між владними інституціями. Інституційна модель інтегрального забезпечення економічної стійкості це не просто сукупність органів влади, а динамічна мережа взаємодій, яка спрямована на подолання фрагментарності управління та передбачає формування цілісної системи державних інституцій, діяльність яких спрямована на забезпечення стабільності функціонування економічної системи. До інституцій, що забезпечують реалізацію інтегрального підходу, належать:

- законодавчий та стратегічний рівень (Верховна Рада України);
- координаційно-виконавчий рівень (Кабінет Міністрів України);
- методологічний блок (Міністерство економіки України);
- ресурсний блок (Міністерство фінансів України);
- регуляторно-стабілізаційний блок (Національний банк України);
- безпековий контур (Рада національної безпеки і оборони України) [9];
- інші центральні органи виконавчої влади.

Верховна Рада України (Парламент) забезпечує формування нормативно-правового каркасу функціонування економічної системи, що визначає правові засади реалізації державної економічної політики.

Кабінет Міністрів України виступає «операційним інтегратором», який забезпечує реалізацію державної економічної політики та здійснює координацію діяльності центральних органів виконавчої влади.

Міністерство економіки України фокусується на архітектоніці економічного розвитку, формує та реалізує державну економічну політику, спрямовану на забезпечення стійкого функціонування економіки.

Міністерство фінансів України забезпечує ресурсну базу інтеграції, реалізуючи політику бюджетної консолідації та управління державним боргом, що є критичним для макроекономічної витривалості.

Національний банк України в інституційній моделі виходить за межі простого контролю над інфляцією, здійснюючи стабілізуючі дії грошово-кредитної системи держави, що є важливою умовою забезпечення економічної стійкості. Його взаємодія з урядовими інституціями утворює фіскально-монетарний мікс, який є ключовим індикатором ефективності інтегральної моделі. Діяльність Національного банку України спрямована на стабілізацію національної валюти, регулювання банківської системи та забезпечення фінансової стабільності [11, с. 21].

Рада національної безпеки і оборони України забезпечує координацію діяльності органів державної влади у сфері національної безпеки, включаючи економічну безпеку. У межах інтегрального підходу Рада національної безпеки і оборони України забезпечує координацію діяльності органів державної влади щодо захисту економічної безпеки держави і її національних інтересів, які стають обов'язковими для виконання всією вертикаллю влади.

Важливу роль у забезпеченні економічної стійкості відіграють також регіональні органи державної влади, які забезпечують реалізацію державної економічної політики на регіональному рівні та муніципальному рівнях.

Координація діяльності зазначених органів дозволяє забезпечити ефективну реалізацію державної економічної політики та підвищити ефективність державного управління економікою. Важливою складовою інтеграції механізмів державного

управління є забезпечення взаємодії між центральними та муніципальними органами влади. В умовах децентралізації стійкість національного господарства безпосередньо залежить від здатності регіонів реалізовувати державні пріоритети з урахуванням місцевої специфіки.

В умовах сучасних викликів, пов'язаних із військовою агресією, економічною нестабільністю та трансформаційними процесами, зумовленими руйнуванням логістичних ланцюгів та значними демографічними втратами, Україна формує нову модель державного управління економікою, яка базується на принципах інтегрального підходу. Це стає не просто науковою концепцією, а стратегічною потребою для фізичного виживання та подальшого відновлення національної економіки. Особливості функціонування національної економіки України визначають необхідність застосування комплексних механізмів державного управління, спрямованих на забезпечення економічної стійкості.

Одним із ключових напрямів реалізації інтегрального підходу в Україні є забезпечення координації діяльності органів державної влади та спеціалізованих інституцій у сфері економічної політики. Важливу роль у цьому процесі відіграє Кабінет Міністрів України як орган системи виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної економічної, фінансової, податкової та інвестиційної політики у напрямку антикризового менеджменту.

Діяльність Національного банку України, спрямована на забезпечення стабільності фінансової системи держави через проведення виваженої грошово-кредитної (монетарної) політики, банківський нагляд, валютне регулювання та підтримку безперебійної роботи платіжних систем. Ключовою метою є низька інфляція та стійкість банківського сектору.

Важливим напрямом реалізації інтегрального підходу є забезпечення фінансової стабільності держави, що реалізується через застосування ефективної бюджетної та грошово-кредитної політики, яка має регулювати узгодження дій уряду та центрального банку. Вона передбачає поєднання

дисциплінованого управління державними фінансами з гнучким регулюванням грошової маси та валютного курсу.

Особливого значення набуває забезпечення економічної безпеки держави, що передбачає застосування комплексних заходів, спрямованих на захист національної економічної системи від впливу зовнішніх та внутрішніх загроз, що гарантує стійке зростання, незалежність та ефективне функціонування. Цей механізм передбачає фінансову, інвестиційну, енергетичну та продовольчу стабільність, яка реалізується через законодавство, інновації, інститути та сприятливий бізнес-клімат. Пріоритетом національної економічної безпеки, особливо в умовах воєнних дій є збереження виробничого та інтелектуального потенціалу, що у майбутньому дозволить здійснити технологічний стрибок, який потребуватиме правових та фінансово-інвестиційних інструментів.

В умовах сучасних викликів Україна формує нову модель державного управління економікою, яка базується на принципах інтегрального підходу. На основі дослідженого матеріалу, нами розроблено та запропоновано авторську інтегральну модель державного управління забезпечення стійкого функціонування національної економіки, що розглядає державу як основний інтегратор на яку впливають загрози зовнішнього середовища.

Запропонована на Рис. 1 авторська інтегральна модель відображає системну роль держави як інтегруючого суб'єкта, який забезпечує координацію інституційних, економічних, правових, організаційних та безпекових механізмів державного управління. Взаємодія цих механізмів спрямована на мінімізацію впливу зовнішніх загроз та забезпечення стійкого функціонування національної економіки. Центральним вектором моделі є система державного управління, яка забезпечує узгодженість управлінських рішень, стратегічне планування та ефективну реалізацію державної економічної політики.

Інституційна складова інтегрального підходу відіграє визначальну роль у забезпеченні стійкого функціонування національного господарства,

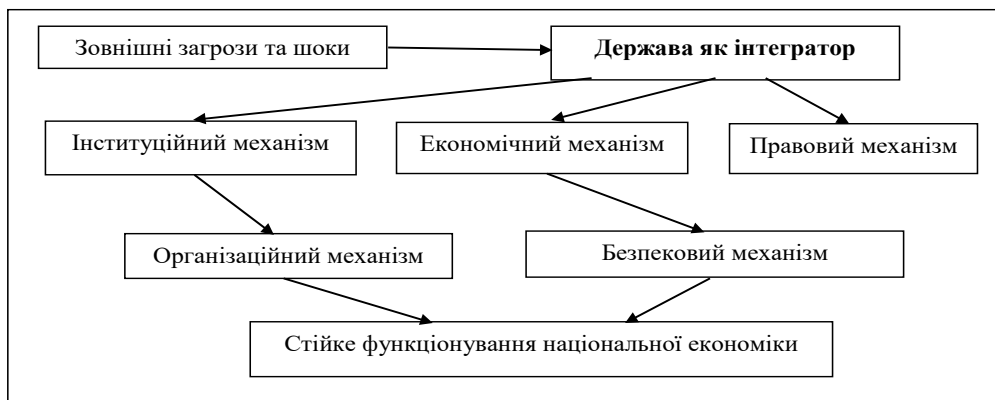

Рис. 1. Авторська інтегральна модель державного управління забезпеченням стійкого функціонування національної економіки

Джерело: розроблено автором

оскільки саме інститути державного управління визначають «правила гри», структурують стимули та формують організаційно-правове середовище, в межах якого здійснюється реалізація економічної політики держави. В умовах регіональної нестабільності, інституційна спроможність стає ключовою передумовою забезпечення стійкості, результативності та ефективності управління територіальним розвитком [8, с. 40].

Ми вважаємо, що інституційна модель інтегрального забезпечення економічної стійкості не є статичною схемою, а механізмом, де стійкість досягається через якість інституцій. Вона передбачає формування ефективної системи державних інституцій, діяльність яких спрямована на забезпечення стійкого функціонування економічної системи. Ефективність такої моделі в умовах регіональної нестабільності визначається швидкістю управлінської реакції, прозорістю процедур та здатністю інститутів до самонавчання та трансформації. Тільки за умови цілісної координації всіх зазначених суб'єктів можливе формування резильентної (життєстійкої) економіки, здатної до сталого розвитку в довгостроковій перспективі.

Концептуальна модель інтегрального підходу в системі державного управління економікою постає як багаторівнева теоретико-методологічна конструкція, що інтегрує хаотичні управлінські впливи у єдиний вектор сталого розвитку. Вона ґрунтується на глибинному розумінні національного господарства як складної відкритої системи, стійкість якої залежить не від ефективності окремих індивідуальних інструментів, а від якості їхньої функціональної конвергенції. Модель передбачає формування цілісної системи державного управління, яка забезпечує органічне поєднання економічних, інституційних, правових та безпекових механізмів під егідою стратегічних національних інтересів. Застосування інтегрального підходу вимагає чіткої структуризації його базових елементів, кожен з яких виконує специфічну роль у підтримці загальної стійкості системи:

– система державних інституцій (інституційний базис) – виступає каркасом моделі, забезпечуючи стабільність нормативно-правового поля та прозорість процедур прийняття управлінських рішень, що є суб'єктивним ядром, яке трансформує суспільні потреби у державні управлінські імпульси;

– система державної економічної політики (інструментальний рівень) – включає фіскальні, монетарні, інвестиційні та соціальні важелі, які

супроводжують інтегральність, де кожна галузева політика підсилює інші, не створюючи при цьому внутрішніх суперечностей [11, с. 181];

– система економічної безпеки (захисний контур) – відіграє роль імунної системи національного господарства, що забезпечує моніторинг порогових значень стійкості та нейтралізацію екзогенних і ендемогенних загроз (енергетичних, продовольчих, фінансових);

– система стратегічного планування (телеологічний центр) – визначає цільову орієнтацію моделі, де стратегічне планування пов'язує короткострокові антикризові заходи з довгостроковими пріоритетами національного розвитку, забезпечуючи передбачуваність державного регулювання;

– система державного регулювання економіки (адаптивний механізм) – забезпечує безпосередній вплив на ринкові процеси через ліцензування, квотування, антимонопольний контроль та підтримку конкуренції, адаптуючи ринкові механізми до вимог стійкого функціонування.

Ключовою особливістю запропонованої концептуальної моделі є виникнення синергетичного ефекту, що проявляється у наступних аспектах:

– резильентність (життєстійкість) – здатність економіки до динамічного самовідновлення після кризових шоків впливів за рахунок мобілізації інтегрованих ресурсів;

– адаптивність – гнучка зміна пріоритетів державного регулювання без втрати загальної керованості системою;

– прогностичність – підвищення точності прогностичних показників завдяки єдиному інформаційному та методологічному полю всіх органів влади.

Висновки. Отже, на основі дослідженого матеріалу, ми стверджуємо, що застосування інтегрального підходу дозволяє підвищити ефективність державного управління економікою та забезпечити стійке функціонування національного господарства. Таким чином, інтегральний підхід є ефективною формою забезпечення стійкого функціонування національного господарства в умовах регіональної нестабільності. Його застосування дозволяє забезпечити формування ефективної системи державного управління економікою, спрямованої на забезпечення економічної стійкості держави. Саме тому інтегральний підхід створює платформу для інтеграції економічних, правових, організаційних, інституційних та безпекових механізмів державного управління, що дозволяє забезпечити стійке функціонування економічної системи.

Список використаних джерел:

1. Алієв А. А. (2025) Вплив воєнного стану на процеси цифровізації в публічному управлінні України. Публічне адміністрування та національна безпека. № 1 (54). С. 16–21. DOI: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2025-1-10661>
2. Амоша О. І. (2024) Бріколаж як базовий підхід до повоєнного відновлення переробного сектору економіки України. Інженерні інновації та розбудова національної економіки: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції Інженерного навчально-наукового інституту ім. Ю. М. Потебні (Запоріжжя, 09–10 травня 2024 р.). Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 1020 с. Available at: https://www.znu.edu.ua/ii_znu/auka/conf10/zbirnyk_24.pdf

3. Державне управління: підручник: у 2 т. / за ред. Ю. В. Ковбасюка, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурміна. Київ-Дніпропетровськ: НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
4. Концептуальні засади національної стійкості та державна політика врегулювання воєнно-політичних конфліктів: колективна монографія / Г. П. Ситник, М. Г. Орел, Н. Г. Клименко та ін. Київ, 2024. 358 с.
5. Луцик Ю. О. (2025) Проблемні питання оцінювання економічної безпеки України та шляхи їх вирішення. Публічне адміністрування та національна безпека. № 1 (54). С. 28–35. DOI: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2025-1-10637>
6. Мордас І. В., Мужанова Т. М. (2020) Забезпечення економічної безпеки України в контексті глобалізаційних процесів. Економіка. Менеджмент. Бізнес. № 1 (31). С. 44–49. DOI: <https://doi.org/10.31673/2415-8089.2020.014448>
7. Мунтіян В. І. Економічна безпека України: монографія. Київ: КВІЦ, 1999. 463 с.
8. Мушнікова С. А., Бобиль В. В., Добрик Л. О., Дронь М. А. (2025) Інституційна адаптація органів місцевого самоврядування до викликів економічної невизначеності. Бізнесінформ. № 10. С. 39–48. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-10-39-48>
9. Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року: Указ Президента України від 11 серпня 2021 року № 347/2021. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS35837>
10. Сенишин О. С., Горинь М. О., Кундицький О. О. Державне регулювання економіки: навчальний посібник. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. 334 с.
11. Суторміна А. М. Валютне регулювання у забезпеченні економічного розвитку України: дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.08. Київ, 2015. 225 с. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/d-26.006.04/2015/dis_Sutormina.pdf (дата звернення: 14.01.2025).
12. Туленков М. В., Лобанова А. С., Яремчук С. С. Системний аналіз у соціології: підручник. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 508 с.
13. Шлапак А. В., Беляк А. О. Комперативний аналіз поняття «організаційний механізм» у сучасному науковому просторі. Механізм регулювання економіки. 2023. № 1. С. 128–136. DOI: <https://doi.org/10.32782/mer.2023.99.20>

References:

1. Aliiev A. A. (2025) Vplyv voiennoho stanu na protsesy tsyfrovizatsii v publichnomu upravlinni Ukrainy [The impact of martial law on digitalization processes in public administration of Ukraine]. Puvblіche administruvannia ta natsionalna bezpeka. № 1 (54). S. 16–21. DOI: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2025-1-10661>
2. Amosha O. I. (2024) Brikolazh yak bazovyi pidkhid do povoiennoho vidnovlennia pererobnoho sektoru ekonomiky Ukrainy [Bricolage as a basic approach to the post-war restoration of the processing sector of the economy of Ukraine]. Inzhenerni innovatsii ta rozbudova natsionalnoi ekonomiky: materialy I Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii Inzhenernoho navchalno-naukovoho instytutu im. Yu. M. Potebni (Zaporizhzhia, 09-10 travnia 2024 r.). Zaporizhzhia: Vydavnychi dim «Helvetyka», 1020 s. Available at: https://www.znu.edu.ua/ii_znu/nauka/conf10/zbirnyk_24.pdf
3. Kovbasiuka Yu. V., Vashchenka K. O., Surmina Yu. P. (eds.) (2012) Derzhavne upravlinnia: pidruchnyk: u 2 t. [State administration: textbook: in 2 vols]. Kyiv-Dnipropetrovsk: NADU, T. 1. 564 s.
4. Sytnyk H. P., Orel M. H., Klymenko N. H. ta in. (2024) Kontseptualni zasady natsionalnoi stiikosti ta derzhavna polityka vrehuliuvannia voienno-politychnykh konfliktiv: kolektyvna monohrafiia [Conceptual principles of national stability and state policy of resolving military-political conflicts: collective monograph]. Kyiv. 358 s.
5. Lutsyk Yu. O. (2025) Problemni pytannia otsiniuvannia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy ta shliakhy yikh vyrishennia [Problematic issues of assessing the economic security of Ukraine and ways to solve them]. Puvblіche administruvannia ta natsionalna bezpeka. № 1 (54). S. 28–35. DOI: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2025-1-10637>
6. Mordas I. V., Muzhanova T. M. (2020) Zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy v konteksti hlobalizatsiinykh protsesiv [Ensuring the economic security of Ukraine in the context of globalization processes]. Ekonomika. Menedzhment. Biznes. № 1 (31). S. 44–49. DOI: <https://doi.org/10.31673/2415-8089.2020.014448>
7. Muntiiian V. I. (1999) Ekonomichna bezpeka Ukrainy: monohrafiia [Economic security of Ukraine: monograph]. Kyiv: KVITs, 463 s.
8. Mushnykova S. A., Bobyl V. V., Dobryk L. O., Dron M. A. (2025) Instytutsiina adaptatsiia orhaniv mistsevoho samovriaduvannia do vyklykiv ekonomichnoi nevyznachenosti [Institutional adaptation of local governments to the challenges of economic uncertainty]. Biznesinform. № 10. S. 39–48. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-10-39-48>
9. Pro Stratehiiu ekonomichnoi bezpeky Ukrainy na period do 2025 roku [On the Strategy of Economic Security of Ukraine for the period until 2025]. Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 11 serpnia 2021 roku № 347/2021. Available at: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS35837>
10. Senyshyn O. S., Horyn M. O., Kunditskyi O. O. (2014) Derzhavne rehuliuvannia ekonomiky: navchalnyi posibnyk [State regulation of the economy: a textbook]. Lviv: Lvivskiy natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka, 334 s.
11. Sutormina A. M. (2015) Valiutne rehuliuvannia u zabezpechenni ekonomichnoho rozvytku Ukrainy [Currency Regulation in Ensuring Economic Development of Ukraine]: dys. ... d-ra ekon. nauk: 08.00.08. Kyiv, 225 s. Available at: https://kneu.edu.ua/userfiles/d-26.006.04/2015/dis_Sutormina.pdf (accessed 14.01.2025).
12. Tulenkov M. V., Lobanova A. S., Yaremchuk S. S. (2023) Systemnyi analiz u sotsiolohii: pidruchnyk [System Analysis in Sociology: Textbook]. Chernivtsi: Chernivets. nats. un-t im. Yu. Fedkovycha, 508 s.

13. Shlapak A. V., Beliak A. O. (2023) Komperatyvnyi analiz poniattia “orhanizatsiinyi mekhanizm” u suchasnomu naukovomu prostori [Comparative analysis of the concept of “organizational mechanism” in the modern scientific space]. Mekhanizm rehuliuвання ekonomiky. № 1. S. 128–136. DOI: <https://doi.org/10.32782/mer.2023.99.20>

INTEGRATED APPROACH AS A FORM OF PROVISION OF THE NATIONAL ECONOMY IN CONDITIONS OF REGIONAL INSTABILITY

Summary. The article examines the essence of the integral approach as a modern framework for ensuring the resilience and stability of the national economy under conditions of regional instability. The relevance of the study is determined by the growing impact of geopolitical tensions, military conflicts, and economic volatility on national economic systems, which significantly increase uncertainty and complicate decision-making processes at both macro- and microeconomic levels. In this context, traditional approaches to economic management prove insufficient, necessitating the transition to more comprehensive and adaptive models. The paper substantiates the need for a comprehensive integration of economic, institutional, security, technological, and social instruments of governance aimed at minimizing risks and enhancing the adaptability of the economy to both external and internal challenges. The integral approach is considered as a multidimensional system that combines strategic planning, risk management, and coordinated interaction among key stakeholders. Key factors influencing the functioning of the national economy in conditions of regional instability are identified, including political uncertainty, security threats, financial imbalances, disruption of logistics chains, investment decline, and labor market transformations. Particular attention is paid to the role of public policy in shaping integral mechanisms for ensuring economic security, resilience, and sustainable development. The importance of institutional capacity, regulatory flexibility, and effective crisis response mechanisms is emphasized. Approaches to improving the effectiveness of economic management are proposed through the integration of resources, strengthening intersectoral cooperation, digitalization of management processes, and the implementation of innovative solutions. The study highlights the importance of synergy between public administration, business structures, and civil society institutions. Strategic foresight, adaptive governance, and the development of resilient economic systems are defined as key components of the integral approach. It is argued that only a systemic, coordinated, and multidimensional strategy can ensure the long-term stability, competitiveness, and security of the national economy in an environment characterized by high uncertainty, dynamic risks, and continuous external shocks.

Keywords: integral approach, national economy, economic security, regional instability, public policy, sustainable development, risk management, resilience, governance, strategic planning.

Дата надходження статті: 20.02.2026

Дата прийняття статті: 14.03.2026

Дата публікації статті: 02.04.2026